

פורטל הדף היומי

העלון השבועי של אתר פורטל הדף היומי | עלון מס' 1 | י"ח באלול התשע"ד - פרשת כי תבוא | חגיגה ה'-י"א

זמני כניסת ויציאת השבת

18:20	19:27	חיפה
18:29	19:27	בני ברק
18:11	19:25	ירושלים
18:31	19:27	באר שבע

לר"ד שבועי

שבת	☒
ראשון	☐
שני	☐
שלישי	☐
רביעי	☐
חמישי	☐
שישי	☐

2 מחלוקת מהותית בהבנת מצוות השמחה ברגל

3 הרב הראשי לישראל ממליץ ללמוד דוקא דף יומי!

5 מסכת חגיגה הקדומה

8 שיעור דף יומי במקום הכי קדוש

הגליון מוקדש לזכותו ולרפואתו של אלעד צפירי בן דנה

לעילוי נשמת הרב שלמה מן-ההר זצ"ל רבה של שכונת בית ון נלב"ע כ"ו באלול ה'תש"ס תנצב"ה

לעילוי נשמת האדמו"ר מפיאסצ'נה גרודז'יסק הרב אלימלך שפירא זצ"ל (ת"א) נלב"ע כ"ח באלול ה'תשנ"ז תנצב"ה

הדף היומי בפרשת השבוע

אריאל תמיר

רצוננו לראות את מלכנו

"את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצוותיו ומשפטי וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ וְהָאֵמִירָךְ הַיּוֹם לְהִיטֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר לָךְ."

עד שאמרת שתהיה לו עם סגולה, רצוננו לומר, שישראל עשו מעשים טובים עד שכביכול גרמו לקב"ה רצון לקחת אותנו לו לעם, וכן הקב"ה עשה לנו טובות רבות עד שגרם לרצות להיות לו לעם סגולה).

לפי פירושו של אבן עזרא ניתן להסביר את מיקומה של פרשה זו בסמיכות לפרשת ביכורים. פרשת ביכורים מתארת הודאה לקב"ה על כל הטוב אשר גמלנו שבגיננו אנו באים אל המקדש ומשתחוים לו ומקבלים עלינו את מלכותו. הכרה זו בטובתו של הקב"ה וקבלת מלכותו עלינו בשל כך, גורמים לקב"ה מצדו להיטיב עמנו ולרצות בנו כעם.

לפי זה ניתן גם להסביר את הקשר בין דרשותיו של ר' אלעזר בן עזריה בברייתא שלעיל - קיום מצוות ההקהל באופן זה של התייצבות מלאה אנשים, נשים וטף, יש בה אמירה לקב"ה רצוננו לראות את מלכנו והיא גורמת מאידך באופן הדדי רצון מצדו לקחת אותנו לעם.

הדדיות זו - של האמירה של ישראל לקב"ה מחד, והאמירה של הקב"ה לישראל מאידך - הינה אחת מאבני היסוד של עבודת חודש אלול, בעיצומו אנו נמצאים - "אני לדודי ודודי לי".

פסוק זה מוצאים אנו בין דפי הגמרא שנלמדו בשבוע האחרון, בדף ג ע"א: "ת"ר מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה ורבי אלעזר בן חסמא שהלכו להקביל פני ר' יהושע בפקיעין. אמר להם ... במה הייתה הגדה היום? אמרו לו בפרשת הקהל. ומה דרש בה? 'הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין? - כדי ליתן שכר למביאיהן ... ועוד דרש 'את ה' האמרת היום וה' האמירך היום, אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם דכתיב 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר 'ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ'."

לפשוטו של מקרא, מה פירוש המילה 'האמרת' המפרשים התחבטו להסביר את המילה 'האמרת' - רש"י פירש שהוא מלשון 'הפרשה והבדלה' ('הבדלתי לך מאלהי הנכר להיות לך לאלקים והוא הפרישך אליו מעמי הארץ להיות לו לעם סגולה'), ואילו אבן עזרא פירש שהוא מלשון 'אמירה' ('כי המלה מגזרת 'ויאמר', והטעם כי עשית הישר עד שיאמר שהוא יהיה אלוך, גם הוא עושה לך

ושמחת בחגך - חגיגה ח'

בפרשת ראה נאמרה, כחלק מפרשיית המועדים, מצוות "ושמחת בחגך". האופן הרגיל לקיים מצווה זו הוא על ידי הבאת שלמי שמחה, אך במשנה (ז): מבואר שאפשר לקיים את המצווה גם באופנים אחרים, ובברייתא (ח) הובאו הדברים ביתר פירוט:

מחלוקתם של התוספות והרמב"ם היא מחלוקת מהותית. לדעת התוספות, השמחה ברגל היא תיאור של הבאת שלמי השמחה, וממילא אין היא מתקיימת באופנים אחרים. לעומת זאת, הרמב"ם סבור שהשמחה היא מצווה עצמאית, והשלמים מהווים רק אמצעי אפשרי להגיע לידי שמחה זו.

"תנו רבנן: ושמחת בחגך - לרבות כל מיני שמחות לשמחה. מכאן אמרו חכמים: ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה, והכהנים בחטאת ואשם ובבכור ובחזה ושוק. יכול אף בעופות ובמנחות - תלמוד לומר ושמחת בחגך

מי שחגיגה באה מהם, יצאו אלו שאין חגיגה באה מהם. רב אשי אמר: מושמחת נפקא, יצאו אלו שאין בהן שמחה."

הברייתא לומדת מן הלשון "ושמחת בחגך" לרבות אכילת בשר שאינו מגיע משלמי שמחה, אלא מקרבנות אחרים שמובאים במהלך הרגל. בעיון זה ננסה להבין את משמעותו של ריבוי זה, כמו גם את מחלוקת הברייתא ורב אשי, ולשם כך נקדים ונדון בשאלה רחבה יותר הנוגעת גם לימינו, והיא: מהי משמעות הציווי "ושמחת בחגך"?

בגמרא בפסחים (קטו) נאמר: "תנו רבנן: חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל, שנאמר ושמחת בחגך, במה משמחם - בין. רבי יהודה אומר: אנשים בראוי להם, ונשים בראוי להן. אנשים בראוי להם - בין, ונשים במאי? תני רב יוסף: בבבל - בבגדי צבעונין, בארץ ישראל - בבגדי פשתן מוהצין."

וכן פסק הרמב"ם: "אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארין בהלכות חגיגה, יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד כראוי לו. כיצד הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות, והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונן, והאנשים אוכלין בשר ושותין יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין."

מפשט דברי הגמרא והרמב"ם עולה שמצוות השמחה כוללת אופנים מגוונים של מעשים משמחים, המשתנים לפי צרכיו ורצונותיו של כל אדם. אמנם, התוספות (מועד קטן יד: ד"ה עשה) כתבו שמעשים אלו הם מדרבנן בלבד: "נראה לי דשמחת הרגל נמי דרבנן ושמחת היינו

בשלמי שמחה כדאיתא בחגיגה." מחלוקתם של התוספות והרמב"ם היא מחלוקת מהותית. לדעת התוספות, השמחה ברגל היא תיאור של הבאת שלמי השמחה, וממילא אין היא מתקיימת באופנים אחרים. לעומת זאת, הרמב"ם סבור שהשמחה היא מצווה עצמאית, והשלמים מהווים רק אמצעי אפשרי להגיע לידי שמחה זו.

כעת נשוב לסוגייתנו. בסיפא של הברייתא נאמר שלא יוצאים ידי חובת שמחה בעופות ובמנחות, משום שנאמר "ושמחת בחגך", מי שחגיגה באה מהם. לעומת זאת, רב אשי מיעט עופות ומנחות משום "שאינ בהם שמחה". נראה שמחלוקת זו משקפת את אותה המחלוקת המהותית בהבנת מצוות השמחה. לפי הברייתא, מצוות השמחה קשורה באופן מהותי לשלמי השמחה, ומשום כך אי אפשר לקיים את המצווה בחפץ שאינו ראוי לקרבן חגיגה (כהבנת התוספות). לפי הבנה זו, היכולת לשמוח בנדרים ונדבות מהווה הרחבה מקומית של מצוות השמחה, שבשורשה נעוצה בקרבן השלמים. אמנם לדעת רב אשי הריבוי של "ושמחת" מלמד על הפרדה מוחלטת בין השמחה לקרבן השלמים (כהבנת הרמב"ם), וממילא הוא ממעט את העופות והמנחות רק משום שהם לא מביאים בפועל לידי שמחה.

"היינו" שאינו היינו הך - חגיגה ט'

"אמר ליה בר הי הי להלל: מאי דכתיב 'וְשָׂבַתְּם וְרֵאיתֶם בֵּין צִדִּיק לְרָשָׁע, בֵּין עֹבֵד אֱלֹהִים לְאִשָּׁר לֹא עֹבֵד' - היינו צדיק היינו עובד אלהים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו!! - אמר ליה: 'עֹבֵד' וְלֹא עֹבֵדו' תרווייהו צדיקי גמורי נינהו; ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד!"

עיון בשאלתו של בר הי הי יכול להמחיש לנו לקח יסודי בדרכי הלימוד: בלימוד תורה בכלל, ובלימוד התלמוד בפרט, לפעמים דווקא המילים המוכרות לנו הן העלולות להכשילנו מהבנה נכונה ומדויקת. כדי להימנע ממכשול זה כדאי "לחשוב פעמיים", ולהיעזר בכל הכלים העומדים לרשות הלומד: החל בעיון מדקדק בפירוש רש"י וכלה בעיון במילונים ובספרי כללים. כך הורה בעל ה"פרי מגדים", רבי יוסף תאומים זצ"ל: "וחכמת הדקדוק

היא פינה לתורה; ובלומד שיעור גמרא, יהיה גם כן לפניו ספרי דקדוק."

המילה "היינו" שגורה בפיו, ובדרך כלל אנו משתמשים במילה "היינו" בהוראת: "זה הוא" (וכך היא מבוארת במילון אבן שושן, ערך הַיְנוּ). היא מוקפת לנו סכמה ביטויים, כגון: "היינו הך" (= זהו זה! זה אתה הדבר! שתי האמירות זהות!), ו"היינו דאמרי אינשי" (= זהו שאומרים בני אדם). אך, אם כך נבין את המילה "היינו" בשאלתו של בר הי הי: "היינו רשע, היינו אשר לא עבדו", לא היה צורך בחזרה המיותרת על המילה "היינו", אלא היה לו לשאול בקיצור: "צדיק - היינו עובד אלהים; רשע - היינו אשר לא עבדו!". ואכן, עיון בפירוש רש"י מלמדנו כי אין זה פירוש המילה במקרה זה, וכך כתב: "היינו צדיק היינו עובד אלהים - מי הוא צדיק,

ומי הוא עובד אלהים? הלוא אחד הוא!". כלומר, אין כאן קביעה, כי אם שאלה. המעין במילונים הארמיים לתלמוד ימצא כי המילה "היינו" נוצרה מהרכבה של שתי מילים, ושני פירושים לה: א. תרכובת שתי המילים "האי" + "ניהו" (בתרגום עברי: "זה" + "הוא") = זהו. ב. תרכובת שתי המילים "הי" + "ניהו" (בתרגום עברי: "איזה" + "הוא") = איזהו? (כלומר, מה מייחד כל אחד?) יתכן ששתי מילים אלו, לא זו בלבד שיש להן שתי משמעויות, אלא אף יש לבטא אותן באופן שונה: את מילת הקביעה הנפוצה, שיסודה ב"האי" + "ניהו" (= זהו), יש לבטא בפתח תחת האות ה': "היינו"; ואילו את מילת השאלה המורכבת מהמילים "הי" + "ניהו" (= איזהו?) יש לבטא: "היינו" (ה' צרויה).

מו"ל: עמותת פורטל הדף היומי עורך: הראל שפירא גרפיקה: חרות גרוסקן טלפונים: 072-2326999, 054-4931075 דוא"ל: daf-yomi@daf-yomi.com אתר אינטרנט: www.daf-yomi.com אפליקציות: iPad, iPhone, Android חפשו אותנו גם בפייסבוק להקדשות: 054-4931075 לתרומות: בנק הדואר, מספר חשבון 8074574 התרומות מוכרות לצורך החזר מס לפי סעיף 46 ניתן לקבל את העלון מידי שבוע ישירות בדוא"ל העלון זמין גם באתר האינטרנט ובאפליקציות כל מאמרי העלון בהרחבה ומאמרים רבים נוספים - באתר! נא לשמור על קדושת העלון והתפילה

שימוש בכספי מעשר כספים לקניית מצוות - חגיגה ח'

המשנה (ז ע"ב) הביאה את דברי בית הלל שניתן להביא שלמי חגיגה ביו"ט ראשון של פסח מכספי מעשר שני. הגמרא (ח ע"א) הקשתה שלכאורה הכלל הוא שידבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין, ואם כן חגיגה שהיא דבר שבחובה צריכה לבא מחולין ולא ממעשר? ותירץ עולא שמדובר כשטופל (מצרף) מעות מעשר למעות חולין, והגמרא למדה מפסוקים שמותר להביא חגיגה באופן זה שטופל מעות חולין למעשר.

הרמ"א (יו"ד סימן רמט סעיף א בשם מהרי"ל בהלכות ראש השנה) כתב שניתן להשתמש במעות מעשר כספים אך ורק לצורך צדקה ולא לצורך מצווה אחרת. הטעם לכך הוא שאין לעשות מצוות מממון עניים, ומעשר הכספים שייך לעניים. האורח מישור (על הדרכי משה) הקשה מדוע לא כתבו מהרי"ל ורמ"א שהטעם הוא משום שידבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. ונראה ליישב שהרמ"א ומהרי"ל דיברו כשלא התנה שיוכל לקנות מצוות מממון המעשר, ולכן ממון המעשר שייך לעניים, וממילא כלל לא שייך להשתמש בממון עבור מצווה, ואין צורך להזדקק לנימוק שידבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. מהר"ם שיק (יו"ד רל) פסק שלא רק שאסור לקנות

בקרנן חגיגה, ולא בדברים אחרים, אבל גם הכלל שידבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין הוא כלל שקיים רק בקדשים ולכן גם כשלומדים מקדשים למקומות אחרים, לא לומדים מחטאת שבה אסור לטפול מעות מעשר למעות חולין, אלא לומדים מחגיגה שבה הדין הוא שמותר לטפול מעות מעשר למעות חולין, ולכן ניתן לטפול במצוות אחרות, גם בידבר שבחובה.

סיכום:

הגמרא אומרת שאסור לקנות חגיגה מכספי מעשר שני משום שידבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין, אך מותר לטפול מעות מעשר שני למעות חולין ולקנות מהן יחד קרבן חגיגה. לגבי כספי מעשר כספים, הרי שאם לא התנה שיהיה לכל מצווה שרוצה נראה מרמ"א ולקט יושר שאינו יכול לקנות מהן מצווה אחרת בכלל מכיוון שזה נחשב ממון עניים. אם התנה שיהיה לכל מצווה, המהרי"ם שיק כותב שאסור לקנות גם הידור מצווה מכספי זה. אמנם יש חולקים ומתירים משני טעמים: א. הידור מצווה אינו דבר שבחובה. ב. כמו שלגבי חגיגה ניתן לטפול מעות מעשר שני למעות חולין ולקנות את הקרבן, כך ניתן לצרף כסף מעשר כספים לכסף רגיל בקניית חפץ של מצווה.

אתרוג של מצווה מכסף מעשר, אלא שאסור גם לקחת כספי חולין ולהוסיף עליהם כספי מעשר על מנת להדר ולקנות אתרוג יפה יותר מהאתרוג שאותו האדם חושב לקנות. וביאר שדווקא בחגיגה כתבה הגמרא דלעיל שמותר לטפול מעות מעשר ומעות חולין, והגמרא למדה זאת מפסוק, אבל אין להתיר במקרים אחרים, בהם לא נאמר חידוש זה. אמנם ה'לקט יושר' (יו"ד עמוד עו) כתב שגם באופן שאדם מתנה מראש שמעשר הכספים ישמש לכל המצוות שהוא רוצה, ואז אין הוא ממון עניים, בכל זאת אסור לקנות אתרוג או מצווה אחרת ממעות מעשר כספים, אבל באופן זה יהיה מותר לקנות מהמעשר הידור מצווה. בשו"ת בצל החכמה (ד, קסד) הבין שטעמו הוא שמותר לטפול חולין למעשר בשביל לקנות מצווה, ולכן כשקונה מצווה ממעות חולין, ומוסיף וטופל מעות מעשר, הרי הוא קונה בהן את הידור המצווה זה. אמנם נראה שכונת ה'לקט יושר' היא שמצווה היא דבר שבחובה ולכן באה רק ממעות חולין (ואף אסור בטפילה), אבל הידור מצווה שאינו דבר שבחובה, מותר לקנותו ממעות מעשר. אמנם בשו"ת משיב דברים (קלז) מחדש שלמרות שהדין שמותר לטפול הוא חידוש הכתוב ששייך רק

דברים שלא ידעתם על מסכת חגיגה

ר"ד, נאמר במסכת חגיגה ש"אין שלום למי שמניח תלמוד בבלי לטובת תלמוד ירושלמי!" יעב"ץ כתב שהתוספות על מסכת חגיגה הם של ר' אלחנן, בנו של ר"י הזקן. מסכת חגיגה היא המסכת האחרונה בסדר מועד, והטעם לכך כתב הרמב"ם שהוא בגלל שקלה היעד של המסכת מצומצם (לגברים בלבד). ובספר נתיבות עולם כתב שהטעם הוא בגלל שאינה נוהגת בזמן הזה, להבדיל משאר המסכתות בסדר מועד. אך לא כולם מסכימים שמסכת זו היא האחרונה בסדר מועד, לדעת התוס' דוקא מסכת מועד קטן היא האחרונה, ואילו המאירי מציין שמסכת חגיגה היא לפני מסכת ביצה. לאחר מסכת חגיגה נתחיל ללמוד את מסכת יבמות הקשה, וכדברי הבדחנים - "נגמרה החגיגה ומתחילים עם הצרות (חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן)".

בספר סמיכת חכמים (ט ע"ב) הביא ארבעה טעמים למה נקראת המסכת 'חגיגה' בלשון יחיד. בסידור השל"ה כתב שטוב לסיים מסכת חגיגה בערב פסח, מפני שקרבן חגיגה בא עם קרבן פסח. בסוף ספר אפיקי ים כתב שיש ענין גדול לחזור על מסכת חגיגה בכל רגל, כתחליף לעליה לבית המקדש. מוזכר בספרים שיש ללמוד מסכת חגיגה ביארציט, וביאר בשו"ת דבר יהושע שהטעם הוא מחמת שהמסכת מסיימת במאמר 'תלמידי חכמים אין אור של גיהנום שולטת בהם'. בעל ה'הפלאה' נהג ללמוד בעל פה את מסכת חגיגה. במסכת חגיגה מובאת המחלוקת הראשונה, המחלוקת על 'הסמיכה'. במסכת מובאים מעשים מסויימים שעל העושה אותם נאמר שראוי לו שלא בא לעולם! החלק השני של המסכת עוסק בדיני טומאה וטהרה. לפי פירוש תוס'

שו"ת הדף היומי

שאלה:

יש לי שעה פנויה ביום שאני מקדיש ללימוד רציתי לדעת אם יש לימוד שקודם על לימוד אחר? כביכול, האם עדיף למשל ללמוד דף יומי של ש"ס או לקרוא שניים מקרא ואחד תרגום וכ"ב? האם קריאה יום-יומית של תהילים נחשבת כלימוד תורה?

תשובה:

אם יש לך אפשרות למצוא שיעור של דף יומי, עדיף כך, ואז יש לך קביעות מחייבת, והיקף של תורה. אם חלילה אינך מוצא שיעור קבוע לידך (דבר לא שכיח), קבע לימוד יומי שלך בגמרא ורש"י, ולאחר מכן לימוד יומי קצר של משנה ברורה.

את קריאת שנים מקרא ואחד תרגום שמור לליל שבת, או שבכל יום תקדיש לכך חמש דקות, ומה שישאר תשלים בשבת. לגבי קריאת תהלים, אמנם דוד המלך ע"ה ביקש מהקדוש ברוך הוא שתחשב אמירת תהלים כנגעים ואהלות, אבל מרוב הפוסקים משמע שהקב"ה לא נענה לו בכך, ואמירת תהלים מעלה גדולה בה, אבל אינה במקום לימוד תורה.

אגב, שאל פעם יהודי את רבי ישראל מסלנט שאלה דומה, והציע לו רבי ישראל ללמוד מוסר, והסביר לו שאחרי לימוד מוסר יתברר לו שיש לו שעתים פנויות ביום...

הרב דוד לאו, הרב הראשי לישראל (מתוך: אתר מורשת)

מעוניין בסימניית לוח שנה ללומדי הדף היומי לשנת תשע"ה? צור איתנו קשר

מחפש חברותא לדף היומי? היכנס לאתר "למצא חברותא"

הפרט לעומת הכלל - חגיגה ה'

כותב הרב קוק (מאמרי הראי"ה עמ' 78): "תורת חו"ל אינה סְפָרֶת רק לדאוג בעד הנפש הפרטית, בעד השלמותה הרוחנית והחומרית, הזמנית והנצחית. לא כן היא תורת ארץ ישראל. היא דואגת בעד הכלל, בעד האומה, בעד נשמתה ורוחה, בעד גופה ונפשה, בעד ההווה של כולה, ובעד העתיד של כולה."
דוגמה מוחשית מיני רבות לכך שתורת בבל דואגת בעיקר לאדם הפרטי ותורת ארץ ישראל דואגת

יותר לכלל ולציבור מובאת בתלמוד הבבלי (חגיגה ה, ב):
"נפק רבי יוחנן לבי מדרשא ודרש: 'זאותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון, וכי ביום דורשין אותו ובליילה אין דורשין אותו? אלא לומר לך: כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה - מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה.'
התלמוד הבבלי לוקח את הפסוק בישיעהו (נח, ב) ומסביר שהוא מתייחס אל אדם יחיד (או לאוסף

יחידים) העוסקים בתורה. לעומת זאת, בתלמוד הירושלמי (ראש השנה ד, ח) מובא: "א"ר יונה: כתיב: 'זאותי יום יום ידרושון' - זו תקיעה וערבה."
לדעת התלמוד הירושלמי הפסוק 'זאותי יום יום ידרושון' אינו מתייחס לאוסף של פרטים, אלא לציבור כולו. הפסוק בישיעהו מדבר על התכנסות ציבורית לצורך עבודת השם, ולא על מעשיו של היחיד.

יש לי מונח

הרב יוסף שמשי

ביאור מונח תלמודי בדף היומי

"מתקיף" על משנה - חגיגה ה'

"אי זהו קטן, כל שאינו יכול לרכוב על כתפו של אביו. מתקיף לה רבי זירא: עד הכא מאן אתייה? קושיית רבי זירא נפתחת בביטוי "מתקיף". בדרך כלל משמעות הביטוי "מתקיף" היא, שאמורא מקשה על אמורא אחר על סמך סברה, ואילו בסוגייתנו רבי זירא מקשה על המשנה. ביד-מלאכי [כללי התלמוד כלל תען] הביא כמה דוגמאות בש"ס, שה"מתקיף" הוא קושיה של אמורא על משנה או על ברייתא ולא רק על אמורא אחר, ולאור זאת הקשה על הריטב"א שטען ש"מתקיף" לעולם לא מופנה כלפי משנה וברייתא: "ואחרי הדברים והאמת האלה אני בעניינותי לא ירדתי לסוף דעתו של הריטב"א ז"ל במאי דפליג על רש"י בההיא דהמפקיד ואמר דלישנא דמתקיף לה לא איתמר בשום דוכתא כדקשיא ליה גופא דמתני' ... קשיא מכל אינך דוכתי דאיתניא דבהדיא אתקיפו אמתני'

ואבריייתא גופייהו" כדי ליישב את שיטת הריטב"א הביא היד-מלאכי פירוש נוסף לביטוי "מתקיף" - לא מדובר בקושיה ממש אלא בביטוי של תמיהה שנועד למצוא תשובה: "ושמא האי אתקפתא בכאן לאו דווקא אלא כמתמיהה על הדבר כדי להבין טעמו. ונראה לומר, שהסבר זה מתאים לסוגייתנו, מכיוון שקושיית ה"מתקיף" איננה על סברת הדין אלא על המציאות.
גם יש לומר, שהסבר זה - ש"מתקיף" פירושו הוא שהאמורא השואל מעוניין רק לחפש תשובה לשאלה ולא לערער על הדין עצמו - מתאים כאשר ה"מתקיף" הוא על משנה או על ברייתא, אבל כאשר ה"מתקיף" הוא על אמורא אחר הרי שאם אין תשובה ל"מתקיף" אזי דעתו של האמורא המוקשה לא תיפסק להלכה.

חדש על המדף

ירושלמי חגיגה, בהוצאת "דרכי שמחה"

מכון "דרכי שמחה" שעל ידי מפעל תלמוד ירושלמי שבערד, הוציא לאור לאחרונה מהדורה מאירת עיניים של תלמוד ירושלמי על מסכת חגיגה, לאחר שבעבר יצאו לאור מסכתות: ר"ה, יומא, סוכה, תענית, מגילה וסנהדרין.
במהדורה ניכרת השקעה ותשומת לב מרובה לבהירות ולהנגשה נעימה. טקסט הגמרא המשולב בפירוש נוקד, ונשזרו הקדמות ופתיחות קצרות, טבלאות ואיורים.
גולת הכותרת, ביאור "אור שמחה", מבוסס על מאות אלפי מובאות מראשונים, אחרונים ושו"תים. ובנוסף, מובאים על הדף מדורים רבים: תוספות ראשונים, השוואות הבבלי, ביאורים (ביאורים נוספים, הערות ופרפראות), הלכות שמקורם בירושלמי, מקורות וגרסאות. בסוף

הגמרא מובא מדור "דקדוקי סופרים". המכון הוציא לאור שלוש מהדורות מותאמות לצרכים שונים: מהדורת "קיסריה" - מוקטנת, להולכי דרכים (126 עמ'). מהדורת "טבריה" - בגודל סטנדרטי (187 עמ'). למהדורה זו צורף "ספר המפתח". מהדורת "ירושלים" - מהדורה מורחבת (679 עמ'), ללומדים ולמגידי שיעורים. למהדורה זו צורף בנוסף "מהדורה חדשה" מהגמרא עם המפרשים הקדמונים, ומדור "אוצר מפרשי הירושלמי".
המכון יזם מסלול "שילוב" ללימוד מסכת מקבילה בירושלמי עם לימוד הדף היומי הבבלי. עם התפשטות יוצאת לאור "מהדורת ברקוביץ" עם פירושים מובחרים. לפרטים: 052-7688939.

מעשה בתלמיד אחד

שהיה

מתייחד במקום אחד, והיה לומד בו מסכת חגיגה. והיה מהדר ומהפך בה כמה פעמים, עד שלמד אותה היטב והיתה שגורה בפיו, ולא היה יודע מסכתא אחרת מן התלמוד זולתה, והיה שונה בה כל ימיו.

כיון שנפטר מן העולם הזה, היה לבדו באותו בית שהיה לומד בו מסכת חגיגה, ולא היה שום אדם יודע פטירתו. מיד באה אשה אחת, ועמדה עליו, והרימה קולה בבכי ובמספד, ותרבה אנחתה וצעקתה, כאשה שהיא סופדת על בעלה, עד אשר נקבצו ההמון, ואמרה להם, **ספרו לחסיד זה, וקברוהו בכבוד גדול, וכבדו את ארונו, ותזכו לחיי העולם הבא, שזה כבדני כל ימיו ולא הייתי עזובה ולא שכוחה בימיו.**

מיד נתקבצו כל הנשים וישבו עמה סביב למטתו ועשו עליו מספד גדול, והאנשים נתעסקו בתכריכיו ובכל צרכי קבורתו, וקברו אותו בכבוד גדול. ואותה אשה בוכה במר נפש וצועקת.

אמרו לה, מה שמך. אמרה להם, חגיגה שמי. וכיון שנקבר אותו חסיד נעלמה מן העין אותה אשה. מיד ידעו שמסכת חגיגה היתה, שנראית להם בצורת אשה, ובאה בשעת פטירתו לספוד לו ולבכותו ולקברו בכבוד, מפני שהיה שונה בה ושוקד עליה ללמוד אותה.

והלא דברים קל וחומר, ומה חסיד זה שלא למד אלא מסכתא אחת בלבד כך, הלמד תורה הרבה ותלמוד הרבה ומעמיד תלמידים הרבה על אחת כמה וכמה.

מנורת המאור - פרק ה, תלמוד תורה, עמוד 275

החומט, לא מה שחשבת - חגיגה י"א

"שיערו חכמים בכעדה, שכן חומט תחלתו בכעדה"

את החומט אנו פוגשים לראשונה כאחד משמונת השרצים שמנתה התורה: "וְהָאֲנָקָה וְהַחֵמָל וְהַלְטָאָה

וְהַחֲסִטָּה וְהַתְּנַשְׁקֶת" (ויקרא, יא ל). במשנה בחולין (פ"ט מ"ב) הוא מוזכר כאחד המינים שעורן כבשרן: "ועור האנקה והכח והלטאה והחומט וכו'". הצעות רבות נכתבו לזיהוי החומט (לדוגמה: לטאה, זיקית, חילזון)

וקשה להכריע ביניהן, אך אנחנו נתייחס לאחת מהן שאותה ניתן לאשש בעזרת סוגייתנו.

חומט = שבלול = חילזון

בחולין (קכב ע"א) פירש רש"י: "חומט - לימצ"א שתחלת בריותו בכעדה. צא ובדוק בתיק שלה שגדל והולך עמה תחלתו כעדה ממש הוא בשוליו" (בדומה לכך פירש גם בסוגייתנו). מסתבר שכוונתו במשפט "בתיק הגדל עמה" היא לקונכייה המאפיינת את מחלקת החלזונות. גם בפירושו לתורה (ויקרא, יא ל) כתב כך: "החמט - לימצ"א". בצרפתית בת ימינו limace היא חשופית, כלומר חלזון ללא קונכייה השייך לסדרת השבלולים (מקובל להבחין בין השם חלזון שהוא שמה של מחלקת החלזונות לבין השם שבלול המתייחס לבני סדרת השבלולים) אך שם זה כולל גם את

תמונה 1. שבלול הגינה

השבלולים בעלי הקונכייה (תמונה 1). גם הרד"ק (ספר השורשים ערך "חמט") פירש באופן זה: "ופירושו בו שהוא שקורין לו בלעז לימס"א. ויש מי שפירש כי הוא הנקרא בלעז כרב"ו". הפירוש השני

הוא כנראה של רס"ג, כלומר זיקית (חרבא = כרבו). וגם בתפארת ישראל (בפירושו 'יכין' למשנה בחולין) פירש באופן זה: "והחומט - שנעקקע, אבל שאר הד' מהח' שרצים אין עורן כבשר". "שנעקקע" (Schnecke) בגרמנית

הוא שבלול. פירוש זה התקבל גם על דעת מתרגמים זרים וכך גם בספרי הטבע העבריים הראשונים, למשל: יהוסף שוורץ (תבואות הארץ, ח"א) כתב: "החומט בלשון ערב אלחלזון (שנעקע) ומוכח מזה שחלזון התכלת מין חומט (שנעקע), וכן הוא ברבה סוף פרשת כי תבא החלזון הזה כשגדל מלבושו וזה גדל עמו עד כאן לשונו. וזה שנעקע כנודע".

חומט תחילתו כעדה

בניסיון להכריע בין הזיהוים עלינו לבדוק האם

בעלי החיים המועמדים להיקרא חומט אכן עשויים להתאים לנאמר במקורות. נראה שהתיאור "חומט תחלתו בכעדה" הולם היטב את דרך התפתחותם של חלזונות היבשה - השבלולים. בני קבוצה זו מטילים ביצים כדוריות בגודל "כעדה" (תמונה 2) ומהם בוקע הצעיר הדומה להוריו כבר בשלב זה. עם הבקיעה הוא נושא קונכייה הולכת וגדלה תוך כדי התפתחותו. תאור זה איננו מתאים לאף אחד מכל הזיהוים המוצעים האחרים.

נאמן לזיהוי החומט כחילזון פירש רש"י: "שמלתך לא בלתה - ענני כבוד היו שפים בכסותם ומגהצים אותם כמין כלים מוגהצים, ואף קטניהם כמו שהיו גדלים היה גדל לבושן עמהם, כלבוש הזה של חומט שגדל עמו" (דברים, ח ד). מקור פירוש זה הוא במדרש: "החילזון הזה כשגדל מלבושו גדל

עמו וכו'". מעניין לראות שהרא"ש (בחולין) החליף בפירוש זה את השם "חומט" ב"שבלול": "לא בלו שלמותיכם וכשהתינוק גדל לבושו גדל ונעלו גדל עמו אל תתמה שהרי בא וראה מביתו של שבלול כל זמן שהוא גדל ביתו גדל עמו". פירוש הרא"ש מגדיר באופן מדויק יותר את מהותו של ה"לבוש" שאותו תיאר המדרש. ה"לבוש" הוא "ביתו" של החילזון כלומר הקונכייה. לכאורה ניתן היה לזהות גם את החומט כצב משום שביתו גדל עמו, אך אין הוא עונה לתנאי של גודל כ"עדה".

תמונה 2. ביצי שבלול הגינה בתוך גומת הטלה

היתר נדרים פורחין באויר - חגיגה י"א

המעין במבנה הפרק הראשון של מסכת חגיגה יראה שהמשנה האחרונה בולטת באי שייכותה.

המשניות הראשונות (א-ה) עוסקות בדיני חיוב העליה לרגל וקרבת הראייה והחגיגה, משנה ו' מדברת על מי שלא חגג ביום טוב הראשון, שיש לו תשלומים כל שבעת ימי הרגל. אבל כיון שעבר הרגל ולא חג - הרי זה 'מעוות לא יוכל לתקון', ואגב זה מובאת משנה ז' המביאה

דוגמאות נוספות של 'מעוות לא יוכל לתקון'. משנה ח' פותחת ענין חדש לגמרי:

"היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו. הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלוין בשערה, שהן מקרא מועט והלכות מרובות. הדינין והעבודות הטהרות והטומאות ועריות יש להן על מי שיסמכו והן גופי תורה".

משנה תמוהה נוספת היא זו שפותחת את פרק שני של המסכת. אם משנה ח' שהבאנו לפחות

הזכירה את 'חגיגות' בתוך התוכן שלה, הרי המשנה הראשונה בפרק ב' נראית כבר לגמרי לא קשורה: "אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא

אם כן היה חכם ומבין מדעתו. כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם: מה למעלה מה למטה מה לפניו ומה לאחור. וכל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם".

המשניות הבאות שוב חוזרות לעניני מסכת חגיגה: משנה ב' עוסקת במחלוקת הסמיכה המפורסמת, משנה ג' - במחלוקת בתי הלל ושמאי בענין זה, ובענין אם מביאים שלמים ביום טוב. וכך הלאה. מדוע נכנסה כאן המשנה הראשונה?

היו ששיערו לפיכך (ראה על כך ב'מבוא לנוסח המשנה' של ר"נ אפשטיין, עמ' 5-994), שמשנה ח' היא בעצם פתיחה של מסכת חגיגה קדומה שרבי שיקע לתוך מסכת חגיגה שנערכה בבית

היו ששיערו שמשנה ח' היא בעצם פתיחה של מסכת חגיגה קדומה שרבי שיקע לתוך מסכת חגיגה שנערכה בבית מדרשו.

מדרשו. כפתיחה - דרכה של המשנה להתנסח בצורה חגיגית, והיא עוסקת בפתיחתה ביחס שבין המקרא והדינים השונים הכתובים בו או יוצאים ממנו כהררים התלויים בשערה - או אפילו זה לא (כהיתר נדרים). כיון שהזכרו עריות בסוף המשנה, ממשיכה משנה ב' של המסכת הקדומה ומביאה את "אין דורשין בעריות בשלשה" והמסתעף, וזה על דרך המשנה במקומות רבים שהתנא מביא מענין לענין אפילו שלא באותו ענין.

משנה ב' של פרק ב' היא בעצם תחילת הדינים של מסכת חגיגה, לאחר הפתיחה החגיגית. כאן מובאת המחלוקת הראשונה המפורסמת של הזוגות אם לסמוך ביום טוב או שלא לסמוך, לאחר מכן מחלוקת בתי הלל ושמאי שחלקו גם בזה וגם במחלוקת אם מביאים שלמים ביום טוב, אחר כך דיני טהרת הקרבן וכו'. אולם לאחר ששוקעה מסכת חגיגה הקדומה בתוך המשנה של רבי עם הלכות נוספות, קשה היה לתפוס את המבנה המקורי שלה.

חגיגה ז ע"א

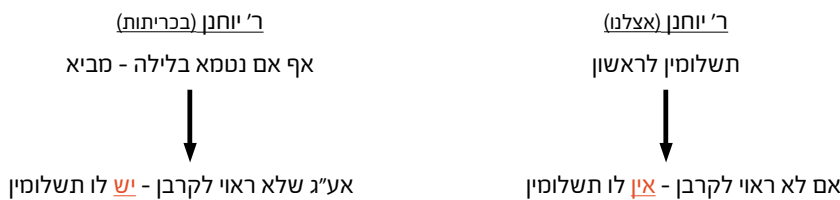
ריש לקיש הקשה לר' יוחנן מ-3 ברייתות מהן עולה שחייב, ור' יוחנן תירץ שהברייתות עוסקות בעיקר הרגל.
אפשרות א' נדחתה לאחר שר' יוחנן הקשה לריש לקיש מברייתא שנאמר בה במפורש שלא חייב.

אדם שנכנס לעזרה			
חייב להביא קרבן ראיה כל פעם שנכנס	כולי עלמא	בעיקר הרגל	
מותר להביא קרבן ראיה כל פעם שנכנס	ר' יוחנן	אפשרות א	בשאר ימות הרגל
חייב להביא קרבן ראיה כל פעם שנכנס	ריש לקיש		
אסור להביא קרבן ראיה כל פעם שנכנס	ר' יוחנן	אפשרות ב	
מותר להביא קרבן ראיה כל פעם שנכנס	ריש לקיש		

חגיגה ט ע"א-ע"ב

מאי תשלומין ר' יוחנן אמר תשלומין לראשון ור' אושעיא אמר תשלומין זה לזה מאי בנייהו א"ר זירא חיגר ביום ראשון ונתפשט ביום שני איכא בנייהו רבי יוחנן אמר תשלומין לראשון כיון דלא חזי בראשון לא חזי בשני ור' אושעיא אמר תשלומין זה לזה אע"ג דלא חזי בראשון חזי בשני ומי א"ר יוחנן הכי והאמר חזקיה נטמא ביום מביא בלילה אינו מביא ורבי יוחנן אמר אף בלילה נמי מביא א"ר ירמיה שאני טומאה דיש לה תשלומין בפסח שני מתקיף לה רב פפא הניחא למאן דאמר פסח שני תשלומין דראשון הוא אלא למ"ד שני רגל בפני עצמו הוא מאי איכא למימר אלא אמר רב פפא קסבר רבי יוחנן לילה אינו מחוסר זמן

סתירה

תירוץ ר' ירמיה

שאני טומאה, דיש לה תשלומין בפסח שני ← ולכן הדין בכריתות חריג
[אך תירוץ זה לא מסתדר עם הדעה שסוברת שפסח שני הוא רגל בפני עצמו]

תירוץ רב פפא

לשיטת ר' יוחנן לילה אינו מחוסר זמן ← ולכן הנחת היסוד של הקושיה מכריתות לא נכונה (כי הוא כן ראוי לקרבן)

חגיגה ט ע"א-ע"ב

חגיגות - מיכתב כתיבן לא צריכא לכדאמר ליה רב פפא לאב"י ממאי דהאי וחגותם אותו חג לה' זביחה דלמא חוגו חגא קאמר רחמנא

אלא מעתה דכתיב ויחוגו לי במדבר הכי נמי דחוגו חגא הוא וכי תימא הכי נמי והכתיב ויאמר משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות דלמא הכי קאמר רחמנא אכלו ושתו וחוגו חגא קמאי

2 נסיונות (שלא התקבלו)
לדחות את ההוה-אמינא של רב פפא.

לא סלקא דעתך דכתיב ולא ילין חלב חגי עד בקר ואי סלקא דעתך דחוגא הוא תרבא לחגא אית ליה ודלמא הכי קאמר רחמנא חלב הבא בזמן חג לא ילין אלא מעתה הבא בזמן חג הוא דלא ילין הא דכל השנה כולה ילין כל הלילה עד הבקר כתיב דלמא אי מהווא הוה אמינא ההוא לעשה כתב רחמנא האי ללאו ללאו כתב קרא אחרינא ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר ודלמא לעבור עליו בשני לאוין ועשה

אלא אתיא מדבר מדבר כתיב הכא ויחוגו לי במדבר וכתוב התם הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר מה להלן זבחים אף כאן זבחים ומאי כהררין התלויין בשערה דברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן:

חגיגה ו'

קטן שהוא חוגר או סומא (אפילו אם הוא בר ריפוי) - פטור ממצות ראייה.
נחלקו התנאים אם העולה שהקריבו ישראל במדבר היתה עולת תמיד או עולת ראייה.
לדעת ר' ישמעאל בסיני נאמרו רק 'כללות' (ללא פירוש המצוות), ולדעת ר' עקיבא נאמרו גם 'פרטות'.
הגמרא נשאת בספק איך יש לפסק את הפסוק "וישלח את נערי בני ישראל וכו'".

חגיגה ה'

כל המטה דינו של גר - כאילו מטה דינו של מעלה.
כל העושה דבר ומתחרט בו - מוחלין לו מיד.
הנותן צדקה לעני בפרהסיא, ובכך למעשה מביישו - נענש!
בסוגיה מובאים חמישה פסוקים שר' יוחנן בכה כאשר הגיע אליהם.
אפילו שיחה יתירה שבין איש לאשתו מגידים לו לאדם בשעת מיתה.
כיון שגלו ישראל ממקומן אין לך ביטול תורה גדול מזה.
הקב"ה בוכה בכל יום על מי שיכול לעסוק בתורה ואינו עוסק.

חגיגה ח'

לדעת ב"ה ניתן להביא שלמי חגיגה ממעשר שני המצורף לחולין (ונחלקו האמוראים אם הכוונה לצירוף מעות או בהמות).
עבור שלמי שמחה יוצאים ידי חובה גם בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה, והכהנים אף בחלק שמקבלים מהקרבת.
אין נושאים נשים במועד שנאמר "ושמחת בחגך" ולא באשתך.
אם לא הקריב ביו"ט ראשון את כל הבהמות שהפריש במפורש (ולא בסתם) לקרבן חגיגה - יקריב למחרת.

חגיגה ז'

לשווי הראיון אין שיעור מקסימלי או מינימלי, אך חכמים קבעו שיעור מינימלי (מעה כסף).
בשאר ימות הרגל יש מחלוקת אמוראים אם מותר או אסור להביא קרבן בכל פעם שנכנס לעזרה.
אנשים שריחם רע - פטורים ממצות ראייה.
עולת ראייה - באה אפילו ביו"ט, ואינה באה אלא מן החולין, כי כל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין.

חגיגה י'

במשנה נאמר ש'היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו', אך בגמרא מובאים 5 חכמים שחולקים וסוברים שיש להם על מה שיסמכו'.
כוונת המשנה שחגיגות הם 'כהררים התלויים בשערה' נאמרה בנוגע לכך שכוונת הפסוק "וחגותם וכו'" מתייחס לקרבן חגיגה ולא לשמחה וחגיגה.
בסוגיה מובאות ארבע אפשרויות (ורק האפשרות השניה נשארה למסקנה) להבנת המקרה שאליו התכוונה המשנה באומרה שמעילות הם 'כהררים התלויים בשערה'.

חגיגה ט'

לקרבן חגיגה שאמורים להקריב ביו"ט ראשון של חג - יש תשלומין (למי שלא הקריב) בכל ימי החג.
האמוראים נחלקו אם התשלומין הם תשלומין ליום הראשון או תשלומין זה לזה (והנפק"ם היא במי שהיה חוגר ביום הראשון והבריא למחרת).
מעוות לא יוכל לתקון - זה שביטל ק"ש/תפילה של שחרית/ערבית.
חסרון לא יוכל להימנות - זה שנמנו חביריו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהן.
אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד.

חגיגה י"א

במשנה נאמר ש'הדינין והעבודות הטהרות והטמאות ועריות יש להן על מה שיסמכו' - והגמרא מבארת בנוגע לאלו מקרים ספציפיים זה נאמר, כי הרי כל הנושאים הללו כתובים במפורש בתורה.
בגמרא מובאר שכוונת המשנה היא שאין דורשין בעריות לשלשה ולא במעשה בראשית לשנים ולא במרכבה ליחיד אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו.
גזל ועריות - נפשו של אדם מחמתן ומתאוה להם.

לא לומד דף יומי!
קבל מידי יום את הפנינים הנבחרות בדוא"ל / WhatsApp / sms
ע"י פניה אלינו ל: daf-yomi@daf-yomi.com

חידות וחידודים על הדף

אריה פליימר

4. שונות:
- בעניינינו יש הסבר בלתי שגרתי לפשר פטירתם של אנשים כשרים בגיל צעיר. מהו?
  - מהו מקור הצירוף - היחיד בכל הש"ס - "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא"?
  - מהו המקור - כפי הנראה בהקשר לא חיובי - לצירוף "בר בי רב דחד יומא"?
  - היכן בעניינינו יש ביטוי מעשי למאמרם ז"ל "כל המוסיף גורע"?

את התשובות יש לשלוח עד יום ראשון הבא (כ"ו באלול) לדוא"ל daf-yomi@daf-yomi.com
בין הפותרים נכונה יוגרל הספר "ואגדתא לבנך" (2 כרכים) מאת אריה פליימר.

- באיזה עניין נזכר:
  - כינה.
  - קש.
- מי הוא זה ואיזה הוא:
  - עשה לכאורה מעשה טוב ולמרות זאת ננזף.
  - הייתה בקיאה בהלכות ניקור.
  - התעקש ומחל על כבודו, ובעקבות כך זכה לברכה, שניסוחה עורר את התפעלותו.
  - על אף חובתה לשמוח ברגל נמנעה מלעשות כן מחשש לקרוב משפחה המפונק.
- מה המשותף ל:

המקמץ, המצרף נחושת, הבורסי.

המומלצים של השבוע באתר פורטל הדף היומי

- אין הלכה כ"שיטה" - האמנם? (ו ע"א)
- חמישה דברים שאין להם שיעור - מדוע דוקא הם? (ז ע"א)
- קושיה ותירוץ שחוזרים על על עצמם - מדוע? (ז ע"א)
- אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרק מאה ואחד פעמים - מדוע? (ט ע"ב)
- מה עדיף ללמוד - בבלי או ירושלמי? (י ע"א)
- היתר ללמוד קבלה (יא ע"ב)

הכותל היומי

הכל התחיל ב...

הכל התחיל מקבוצת אנשים שהיתה באה באופן קבוע לומר את "נשמת כל חי" בכותל המערבי בחצות הלילה. הם חשבו שאם הם גם ככה ממתנים לחצות מדוע שלא ינצלו קודם את הזמן ללימוד הדף היומי. הם פנו לרב קובלסקי, והלה הפנה אותם לרב זיכרון. בטי"ו שבשבת תשס"ה החל השיעור הראשון שבמהירות הבזק צבר תאוצה ומשתתפים רבים ומגוונים.

רבים ומגוונים

אנשים רבים שנמצאים בכותל בזמן השיעור נשבים במהרה בקסם. כיאה לבית מקדשינו המאחד סביבו את כל עם ישראל, גם השיעור שבצילו מורכב ממגוון רב של משתתפים, חיילים לצד אברכים, אשכנזים לצד ספרדים, דתיים לאומיים לצד חרדים, צעירים ומבוגרים. ישנו גרעין קבוע של ארבעים משתתפים שמגיעים כל ערב במיוחד אחרי יום עבודה - מלמדים בתלמודי תורה, בעלי חנויות ואנשי עסקים כולם עוזבים את עיסוקיהם ומתייצבים בשעה אחת עשרה בכותל, ואל גרעין זה מצטרפים בקביעות מבקרים מזדמנים בכותל ותיירים סקרנים שמתפעלים מהאווירה המיוחדת.

הכל נשאר במשפחה

אט אט הגרעין הקבוע הפך למשפחה של ממש, ויש לכך דוגמאות רבות: יהודי בן שמונים הגיע מידי לילה מביתו וכן במשך שנתיים שלוש. הוא היה אדם ערירי ללא משפחה וילדים. חברי השיעור ארגנו לו מסיבת חנוכה חגיגית. כאשר חלה ואושפז במשך חצי שנה, הגיעו חברי השיעור לבקרו ואף היו עימו בשעת פטירתו. לפני זמן מה, משתתף אחר, חייל, קצין בחיל האוויר האחראי על סוללת כיפת ברזל, התארס, והרב זיכרון ארגן אצלו בשכונה את מסיבת האירוסין. כמובן שבני השיעור הגיעו

הדרך רגלית מביתו שבשכונת רמת שלמה ועד לכותל המערבי - הליכה של שעה וחצי לכל צד.

בלי פספוסים

הרב זיכרון לא מפספס אף שיעור וגם אם בשל כך הוא ישלם מחיר אישי. במהלך השנים הללו חיתנו בני הזוג זיכרון שלושה מילדיהם, ואפילו בימי החתונות השתדל הרב זיכרון לזרז מהלכים על מנת לצאת מוקדם מהאירועים המשפחתיים ולהגיע אל השיעור הקבוע. לעיתים אף הפסיד את הצילומים המשפחתיים שבסוף האירוע, ויחד עם חברי השיעור שהשתתפו בשמחה, עלה על רכב ונסע אל הכותל.

הדרן עלך

לכל סיום מסכת מצטרפים המונים לחגיגה הגדולה. בכותל נמצאים תמיד הרבה אנשים, וכשהם רואים את השיעור הגדול, הריקודים והכיבוד, הם מצטרפים בשמחה לחגיגה הקדושה. ואחרי כל סיום - גרעין המשתתפים הולך וגדל.

לשמחו. חברי השיעור נפגשים בשמחות אחד של השני, וכאשר אחד מבני השיעור עורך שמחה - לא משנה אם השמחה היא בצפון או בדרום, חברי השיעור מארגנים הסעה ומגיעים. הקשר שנוצר הוא קשר משפחתי, חם ונעים.

עוגה ופופקורן

גם משפחתו של הרב זיכרון עצמו, שותפה לאחריות נעימה זו. כפעמיים בחודש, אשתו, הרבנית אסתר זיכרון, אופה לבני השיעור עוגה ומוסיפה גם פופקורן ופירות יבשים, שיהיה נעים ללומדים. כמו-כן, במהלך השנים כבר נערכו סיומים רבים של מסכתות, ולכבודם הילדים הכינו שקיות כיבוד, מזונות ושתייה בכמות גדולה.

בלי בין הזמנים

השיעור מתקיים שבעה ימים בשבוע. ביום שישי בין שלוש לחמש אחר הצהריים, ובמוצאי שבתות בין בקיץ ובין בחורף בשעה הקבועה. גם בראש השנה מתקיים השיעור כסדרו, והרב זיכרון צועד את כל

תעודת זהות

צפו בקטע מהשיעור

מגיד השיעור: הרב דוד זיכרון

מקום השיעור: בכותל המערבי

שעת השיעור: 23:00

מספר המשתתפים: 50 איש

סוג המשתתפים: מגוון עם ישראל: חסידיים, ליטאים, דתיים לאומיים, אברכים וחיילים.

משך זמן השיעור: בין שעה לשעה וחצי.

אופי השיעור: השיעור מועבר בשפה ברורה השווה לכל נפש, בתוספת העמקה בחומר הנלמד מעבר לדברי הגמרא.

כמה שנים השיעור מתקיים: תשע שנים וחצי.

מעשה שהיה: הפעם היחידה שהשיעור התבטל בכל השנים הללו, הייתה בעקבות סופת השלגים הקשה, בהתאם

להצעת המשטרה על מנת שלא תיגרם סכנת נפשות.

לרפואת

אודליה נחמה בת מיכל

להצלחת

אורית מלכה בת שרה

לרפואת

מעוז נריה בן הדס

להצלחת

יניב בן נאוה

מזל טוב

לר' איתמר שטרן

ממגידי השעורים בפורטל הדף היומי

לרגל נישואיו

